

## संस्कृत-वार्ता:

दिनाङ्क :- 23/12/2025

सायम् - 06:20

### आदौ मुख्यवार्ता:

- राष्ट्रपति: द्रौपदी मुर्मु: अद्य नव-दिल्ल्यां राष्ट्रपति-भवने समनुष्ठिते समारोहे ऐषमो राष्ट्रिय-विज्ञान-पुरस्कारान् व्यतरत्।
- निर्वाचनायोगेन विशेष-गहन-पुनरीक्षण-अभियानस्य अनन्तरं मध्य-प्रदेशस्य कृते मतदातृ-सूच्याः प्रारूपम् प्रकाशितम्। केरलस्य, छत्तीसगढस्य तथा अण्डमान-निकोबार-द्वीपसमूहस्य प्रारूप- मतदातृ -सूची अनन्तरं प्रख्यापयिष्यते।
- भारतं, चक्रवातेन प्रभाविताय श्रीलङ्का-देशाय पुनर्निर्माणार्थं सार्धचतुः शतं मिलियन-डॉलर-मूल्यात्मकं सहायता-पुटकम् प्रदास्यति।
- अन्ताराष्ट्रिय-नागरिक-विमानन-सङ्घटन-परिषदि भारतं सर्वाधिकैः मतैः पुनः चितम् ।
- नव-दिल्लीस्थस्य बांग्लादेश-उच्चायोगस्य बहिः भूरि-सङ्घटनैः अल्पसंख्यकेषु अत्याचार-विषये, तथा सम्मर्दद्वारा दीपू-चन्द्र-दासस्य हत्यायाः विरोधे प्रदर्शनम् आचरितम्।
- महिला-क्रिकेट-क्रीडायां भारतम् अद्य सायं विशाखापत्तनम् क्रीडाङ्गणे द्वितीये विंशतिं-प्रतिविंशति-स्पर्धा-द्वन्द्वे श्रीलङ्का-देशं सम्मुखीकरिष्यति ।

### राष्ट्रपति: -विज्ञानपुरस्कार : HL 1

राष्ट्रपति: द्रौपदी मुर्मु: अद्य नव दिल्ल्यां राष्ट्रपति-भवने समनुष्ठिते समारोहे ऐषमो राष्ट्रिय-विज्ञान-पुरस्कारान् व्यतरत्। एषः पुरस्कारः विज्ञाने, प्रौद्योगिक्यां, नवाचार-क्षेत्रे च असाधारण-योगदानार्थं देशस्य सर्वोच्च-सम्मानः मन्यते। एतस्मिन् वर्षे एते पुरस्काराः श्रेणी-चतुष्टये प्रदत्ताः सन्ति तद्यथा - विज्ञान रत्नम्, विज्ञान-श्री, विज्ञान-युवा-शान्ति स्वरूप-भटनागरः विज्ञान-दल-पुरस्कारश्चेति। प्रख्यात खगोल वैज्ञानिकः पद्म-विभूषणेन सम्मानितः प्रोफेसर जयन्त-विष्णु-

नार्लीकर: मरणात् परं विज्ञान रत्न पुरस्कारेण सम्मानितः। एतद् अतिरिच्य अष्ट वैज्ञानिकाः विज्ञान श्रीः इति सम्मानेन सम्मानिताः सन्ति। चतुर्दश युवावैज्ञानिकाश्च विज्ञान-युवा-पुरस्कार-भाजनीभूताः। अथ च सी.एस.आई.आर. इति दलस्य अरोमा अभियानम् विज्ञान-दल-पुरस्कारेण पुरस्कृतम्। राष्ट्रपतिः प्रावोचत् यत् एतादृशाः पुरस्काराः देशे वैज्ञानिक-चिन्तनस्य नवाचारस्य च प्रेरणाप्रदाने आवश्यकाः सन्ति।

### राष्ट्रपति-आईबी

राष्ट्रपतिः द्रौपदी मुर्मु-वर्या इंटेलिजेन्स ब्यूरो इति चारसंस्थायाः भूमिकां प्राशंसत् नवदिल्ल्याम् आयोजिते अष्टत्रिंशे इंटेलिजेन्स ब्यूरो-चारविभागस्य शताब्दी-अक्षयनिधि-व्याख्यान-सत्रे उपस्थितान् जनान् संबोधयन्ती राष्ट्रपतिः द्रौपदी मुर्मु-वर्या प्रत्यपादयत् यत् इंटेलिजेन्स ब्यूरो इति चाराभिकरणेन राष्ट्रिय-सुरक्षायाः निश्चप्रचं प्रबन्धने, भारतस्य एकतायाः अखण्डतायाः च रक्षणे अत्यन्तमेव महत्वपूर्णा भूमिका निर्व्यूढा अस्ति। अमुना प्रोदितं यत् विगते दशके आईबी इति चाराभिकरण-सदृशैः अभिकरणैः अनेकानि आन्तरिक-सङ्कटानि निष्क्रियीकृतानि सन्ति। राष्ट्रपतिना चाराभिकरण-विभागः देशस्य “अदृश्य-नायकत्वेन” प्रतिपाद्य तस्य समर्पणस्य सेवाभावस्य च प्रशंसा अपि विहिता। एतद् वक्तव्यं राष्ट्रिय-सुरक्षायां गुप्तचर-संस्थानां मौनं सशक्तं च योगदानम् स्पष्टतया रेखांकयति। शृण्वन्तु तावत् किं ब्रूत राष्ट्रपतिः।

बाईट – राष्ट्रपति मुर्मु स्टेलर रोल आईबी- से.

### विशेषगहनपुनरीक्षणाभियानम् -HL 2

तत्रैव निर्वाचनायोगेन विशेष-गहन-पुनरीक्षण-अभियानस्य अन्तर्गतं मध्य-प्रदेशस्य कृते अपि प्रारूप-मतदातृ-सूची प्रख्यापिता। आपत्तयः जनवरी द्वाविंशीं यावत् अभियाचिताः सन्ति। धेयमस्ति यत् निर्वाचनायोगेन सार्धैक-मास-पर्यन्तं गृहे गृहे विशेष-गहन-पुनरीक्षण-अभियानस्य अनन्तरम् अद्य मध्यप्रदेशस्य प्रारूप-मतदातृ-सूची प्रख्यापिता अस्ति। एषा सूची राज्यस्य सर्वेभ्यः त्रिंशदुत्तर-द्वि-शत-मितेभ्यः विधानसभासनेभ्यः प्रकाशिता अस्ति। सर्वेषु मतदान-केन्द्रेषु च उपलब्धास्ति। अस्यां प्रक्रियायां मृतकानां, स्थानान्तरितानां, अनुपस्थितानां मुधा मतदातृनां जनानां च नामानि अपाकृतानि सन्ति। येषां विद्यमानानां मतदातृणां नामानि सूच्यां नैव समाविष्टानि, ते आवश्यक-प्रपत्रैः साकं जनवरी द्वाविंशीं यावत् आपत्तिं पञ्जीकर्तुम् अर्हन्ति।

अंतिम- मतदातृ-सूची आगामि-वर्षस्य फरवरी एकविंशीं यावत् प्रख्यापयिष्यते । युगपदेव, केरलस्य, छत्तीसगढस्य अंडमान-निकोबारस्य च प्रारूप-सूचिकाः अपि अद्यैव प्रख्यापयिष्यन्ते ।

### पश्चिम बंगाल-एसआईआर

पश्चिम-बंगाले निर्वाचनायोगेन विशेष-गहन-पुनरीक्षण-अभियानस्य अनन्तरं अपञ्जीकृत-मतदातृणां वाद-श्रवणस्य प्रथमः चरणः शनिवासरात् प्रभृति आरप्स्यते। एतदन्तर्गतं प्रायः द्वात्रिंशल्लक्ष-मिताः जनाः समावेक्ष्यन्ते । एतस्मिन् चरणे प्रायः द्वात्रिंशत्-लक्ष-मिताः तादृशाः मतदातारः समाविष्टाः भविष्यन्ति, येषां नामानि द्व्युत्तर-द्वि-सहस्र-तम-वर्षस्य मतदातृ-सूच्यां नैव समाविष्टानि आसन् ।

मुख्य-निर्वाचनाधिकारि-कार्यालयस्य अनुसारेण अस्मिन् सन्दर्भे अधुना यावत् दश-लक्ष-मितेभ्यः मतदातृभ्यः सूचनाः प्रेषिताः सन्ति, तत्रैव विंशति-लक्ष-मिताः अतिरिक्ताः सूचनाः अद्य प्रभृति प्रेष्यन्ते। गणना-चरणस्य अवसरे समस्ते राज्ये आहत्य अष्ट-षष्टि-सहस्राधिक-एक-त्रिंशत्-लक्ष-मिताः अपञ्जीकृताः मतदातारः चिह्नीकृताः आसन्। एतस्याः प्रक्रियायाः उद्देश्यः योग्य-मतदातृ-जनानां सूच्यां समावेशः वर्तते। सहैव निर्वाचन-प्रक्रियायायाम् अधिक-पारदर्शितायाः प्रवर्तनं वर्तते।

### जयशंकर कोलंबो -HL 3

भारतं श्रीलंकादेशस्य कृते सार्धचतुः शतं मिलियन-डॉलर-मूल्यात्मकं सहायता-पुटकं, चक्रवात-प्रभावित-क्षेत्राणां पुनर्निर्माण-हेतुः प्रदास्यति। डिटवाह इत्याख्येन चक्रवातेन प्रभावित-श्रीलंकायाः सहयोगार्थं भारतेन एषा पुनर्निर्माण-सहयोग-घोषणा कृतास्ति। कोलंबो नगरे सञ्चार-माध्यमानि संबोधयन् विदेश-मन्त्री डॉ. एस. जयशंकरः प्रत्यपादयत् यत् एतस्मिन् साहाय्य-पुटके सार्ध-त्रि-शत-मिलियन-डॉलर-मूल्यात्मिका शैथिल्यीकृता ऋण-सहायता अस्ति चेत् शत-मिलियन-डॉलर-मूल्यात्मकः अनुदान-राशिः वर्तते। डॉ. जयशंकरः न्यगदत् यत् भारतं संकटकाले श्रीलंका देशेन साकं सुदृढतया तिष्ठति तस्य पुनर्निर्माणे च पूर्ण-सहयोगम् आचरिष्यति।

## अन्ताराष्ट्रिय-नागरिक-विमानन- HL 4

नागरिक-विमानन-मन्त्रिणा श्री-राममोहन-नायडुना प्रोक्तं यत् अन्ताराष्ट्रिय-नागरिक-विमानन-सङ्घटनस्य परिषदि भारतं सर्वाधिकैः मतैः पुनः चितम् । सामाजिक-सञ्जालीयतन्त्रे मन्त्रिणा कथितं यत् प्रधानमन्त्रिणः श्री नरेन्द्रमोदिनः नेतृत्वे भारतीय-विमानयान-क्षेत्रस्य महती प्रसिद्धिः सम्पूर्णे विश्वे जायते। श्री नायडुः अवदत् यत् सः अद्य अन्ताराष्ट्रिय-नागरिक-विमानयान-सङ्घटनस्य “नो-कन्ट्री-लेफ्ट-बिहाइण्ड् इनिशियेटिव्” इत्यस्मिन् प्रकल्पे भारतस्य समर्थनं समीक्षितवान्। अपि च तत्र भारतं महत्त्वपूर्ण-सहभागी-रूपेण उपस्थाय, विकासशील-देशेभ्यः साहाय्यं प्रददाति, सहैव अन्ताराष्ट्रिय-नागरिक-विमानयान-सङ्घटनस्य मानकानां अनुशंसिताभ्यासं च प्रोत्साहयति

## बाङ्गलादेशः HL 5

विश्वहिन्दुपरिषद् बजरङ्गदलं चेत्यादयः अनेकाः संस्थाः अद्य नवदिलल्यां बाङ्गलादेश-उच्चायोगस्य बहिः बाङ्गलादेशे अल्पसङ्ख्यक-हिन्दूनाम् उपरि कृतानां अत्याचाराणां, दीपुचन्द्र-दासस्य हत्यायाश्च विरोधे विरोध-प्रदर्शनं कृतवन्तः। उच्चायोगस्य बहिः सुरक्षा-व्यवस्था वर्धिता अस्ति, तथा च क्षेत्रं आरक्षकाणां अर्धसैनिक-बलानां च नियुक्त्या सह त्रिस्तरीय-अवरोधनेन सुरक्षितं कृतम् अस्ति। एतदतिरिच्य, विदेशमन्त्रालयः अवदत् यत् भारतं बाङ्गलादेशस्य परिवर्तितां स्थितिं निशितदृष्ट्या निरीक्षते। भारतीय-उच्च-आयोगस्य अधिकारिणः बाङ्गलादेशस्य अधिकारिभिः सह सम्पर्के सन्ति, अल्पसङ्ख्यकानाम् उपरि आक्रमणानां विषये गभीरां चिन्तां च प्रकटयन्ति इति।

## पीयूष-गोयल

वाणिज्योद्योग-मन्त्रिणा पीयूष-गोयलेन विहितम् भारत-न्यूज़ीलैण्ड्-मुक्तव्यापार-सन्धिज्ञापनपत्रम् प्रधानमन्त्रिणा श्रीनरेन्द्रमोदिना ऐतिहासिक-सोपानत्वेन प्रशंसितम्। एतत् भारतस्य प्रथमं महिला-नेतृत्वे सम्पन्नं मुक्तव्यापार-सन्धिज्ञापनपत्रम् अस्ति, ध्यानास्पदमस्ति यदस्यां वार्ताप्रक्रियायां महिलाः एव मुख्यभूमिकां निर्व्यूढवत्यः ।

प्रधानमन्त्रिणापि अभिहितं यत् अद्यत्वे भारतस्य मुक्तव्यापार-सन्धिज्ञापनपत्राणि केवलं शुल्क-न्यूनीकरणे एव सीमितानि न सन्ति, अपि तु अर्थव्यवस्थायाः सुदृढीकरणाय, कोटिशः जनानां जीवन-स्तरस्य परिष्काराय च बृहत्तरस्य अभियानस्य अभिन्नभागाः वर्तन्ते।

### चौधरी-चरण-सिंहः

भारतस्य उपराष्ट्रपतिः श्री सी. पी. राधाकृष्णन् इत्यसौ अद्य पूर्वप्रधानमन्त्रिणः चौधरी-चरण-सिंहस्य जयन्त्यवसरे श्रद्धाञ्जलिं समर्पितवान्। सामाजिक-सञ्जालीयतन्त्रे श्री राधाकृष्णन-वर्यः अवदत् यत् पूर्वप्रधानमन्त्री महान् नेता आसीत्, कृषिकल्याणस्य प्रबलः समर्थकः च आसीत्। उपराष्ट्रपतिः एतदपि अकथयत् यत् ग्रामीण-विकासाय सामाजिक-न्यायाय कृषकाणां सशक्तीकरणाय च तस्य अविचल-प्रतिबद्धता भारतस्य सार्वजनिक-जीवने अमूल्यं योगदानम् आसीत्।

### महिला- विंशतिं प्रतिविंशतिःक्रिकेट क्रीडा HL 6

महिला-क्रिकेट-क्रीडायां भारतम् अद्य सायं विशाखापत्तनम् क्रीडाङ्गणे द्वितीये विंशति-प्रतिविंशति-स्पर्धा-द्वन्द्वे श्रीलङ्का-देशं सम्मुखीकरिष्यति। ध्यानस्पदम् अस्ति यत् श्रृङ्खलायां भारतीयं दलम् वर्तमाने शून्यं विरुध्य एकाङ्केन अग्रे वर्तते।